

Suomen Kansan
Vanhoja Runoja,

ynnä myös

Uyhuisempia Lauluja.

Kolmas Osa.

Koonnut ja pránttiin antanut

Z. T O P E L I U S.

Láánnin Láákári ja Ritari.

Turuósa, 1826.

Prántáttu J. C. Frenckellin ja Pojan tykóná.

Ei sanat sanoista puutu
Virret veisaten vähene

Lukioille.

Tiedoksi annetaan, että tässä Kolmannessa Osassa olevista vanhoista Runoista ovat Tulen Sanat Kemin pitäjältä, *Ummen* (tai *Lapsen Saajaisen*) *Sanat* Oulun tienoilta kotosin ja kaikki muut, nimittäin *Loihtiminen* (josta tässä myös mainittakoon että se veisatettiin sairahilta, jotka luultiin kirouksen kautta tulleen kivun alaisiksi), *Lemmingäinen*, *Rauan Sanat*, *Tulen Synnyt*, *Väinämöisen toimitukset*, *Kalman Sanat*, *Kanteleen Synty ja Rukous jolla Tapio kutsuttiin* Arkkangelin läänistä ja Vuokkiniemen pitäjältä.

Sisälläpito:

Vanhoja runoja [663]

| | |
|--|---|
| Loihtiminen [36]..... | 1 |
| Lemmingäinen [170] | 1 |
| Rauan sanat [60]..... | x |
| Tulen synty [71]..... | x |
| Tulen synty (toisin) [51] | x |
| Tulen sanat [76]..... | x |
| Väinämöisen toimituksia [74]..... | x |
| Kalman sanat [11]..... | x |
| Ummen sanat [9]..... | x |
| Kanteleen synty [94]..... | x |
| Rukous, jolla Tapio kutsuttiin [11]..... | x |

Nykyisempiä lauluja [xxx]

| | |
|--|-----------|
| Orjäväestä [xx]..... | ei mukana |
| Kellon kylän Mariasta [xx]..... | ei mukana |
| Juttu juomareista [xx]..... | ei mukana |
| Laulu tupakan puutteesta [xx]..... | ei mukana |
| Talonpojan muistutus herrasmiehelle [xx] ... | ei mukana |

Loihtiminen

[Frans Mikael Toppelius muistiinpannut Vuokki-niemeläiseltä laukkukauppiaalta]

- Minä laulan lappalaisen,
Sala-syöjäni sanelen,
Laulan halki hartionsa,
Puhki leukansa puhelen,
5 Paijan kauluksen kaheksi,
Rikki rintalastasta.
Siihen laulan lakin päähän,
Siit' on laulan alle lakin
Vihkon Viipurin matoja,
10 Joukon jouhi-kärmehiä,
Joll' on syötän syöjäni,
Purretan purijatani.
Ompa mulla musta koira,
Rakki rauan karvallinen,
15 Suolet vaskiset vatassa,
Kuparista kuuraeltu,
Jok' on luinehen puroovi,
Ruotinehen roohoaavi.
- Giit' on laulan lappalaisen,
20 Turjan koskehen kovahan,
Alla kopron korkeimman,
Keskellä kosen kiveksi,
Tulena palelomahan,
Säkähinä säihkymähän.
25 On mulla orit punanen,
Hevonen hyvän näkönen,
Jollä on rautaiset kaviat,
Teräksiset temmottimet,
Joll' lampi lautasilla,
30 Vesi selvä selkä-Inilla,
Lähet länkien sialla,
Jost' on noijat vettä juovat,
Lappavat kylän katehet,
Tulikurkut kuihuavat.
35 Siihen kuivu noijan kulkku,
Lakahtu Lapilta kieli.

Lemmingäinen

[Timonen, Remsosen renki Akonlahdesta,
laulanut Topeliukselle 10.6.1820 Kuddnäsisssä
lähellä Uuttakaarlepyytä]

- Savu saarella palaavi,
Tuli niemen tutkamessa,
Suur' olis paimosen paloksi,
Pien' olis soan savuksi.
5 Kesä vettä keitettiin,
Salo-puita poltettiin,
Salo-puita, saari-maita,
Ei ottanut olut hapata,
Eikä kalja käyäkseen.
10 Pani kuusesta käpyjä,
Petäjästä helpehejä,
Saipa olut valmihiksi.
Päivilä tuo Ilman Ukko,
Hän tuon sanoiksi virkki:
15 »Kutsu rujot, kutsu rammat,
Elä kutsu Lemmingäistä,
Lemmingäin on lieto poika,
Se on kalkitsi torasa».
Sano Lieto Lemmingäinen:
20 »Oi emoni kantajani!
Tuo sie soti-sopani,
Kanna vaino- vaatteheni».
»Kunne lähet poikuoni,
Metsällekö vai merelle,
25 Vain on hirven hiihantohon»?
»Oi emoni kantajani!
Enkä metsälle, enkä merelle;
Lähen Päivilän pitohin,
Hyvän joukon juominkihin».
30 »Äläs lähe poikuoni,
Kolm' on surmoa matalla»*.
»Oi emoni kantajani!
Sano surma ensimmäinen».
»Menet matkoja vähäsen,
35 Astut teitä pikkaraisen,
Tuloovi tulinen koski,
Koskes' on tulinen luoto,
Luuos' on tulinen koivu,
Koivus' on tuliset oksat,
40 Oksill' on tulinen kokko,
Kokoll' on tuliset kynnet.
Sen kynnet tulin palaavi.
Kita kieli lämpiöovi.
Se on syönyt sata'in miestä,
45 Tuhonnut tuhan urosta».
»Oi emoni kantajani!
Ei ole siinä miehen surma,
Eikä kuolema Urohon.
Oi emoni kantajani!
50 Sano surma keskimäinen».
»Menet matkoja vähäsen,
Astut teitä pikkaraisen,
- Tuloo tulinen hauta,
Täysi kuumia kiviä,
55 Palavoja paateroja».
»Oi emoni, kantajani!
Ei ole siinä miehen surma,
Eikä kuolema Urohon.
Oi emoni, kantajani!
60 Sano surma jälkimmäinen».
»Menet Päivilän pihoille,
Hyvän joukon juominkihin,
Karhut on rauta kahleissa,
Ait' on tehty taivahaseen,
65 Matoloill' on vitsatsettu,
Kärmehill' on käännelletty,
Hännät heitty häilymähän,
Päät keikut kohisemaan».
»Oi emoni, kantajani!
70 Hi ole siellä miehen surma,
Eikä kuolema Urohon.
Tuoppas soti-sopani,
Kanna vaino-vaatteheni».
Toipa soti-sopansa,
75 Kanto vaino-vaattehensa.
Ivaksi Päivilän pitohin,
Hyvän joukon juominkihin.
Tempi teiriä lehosta,
Koppelotta koivikosta.
80 »Kokkoseni Ilman lintu!
Lase eellä matkamiestä,
Lemmingäistä liiatenkin».
Laski eellä matkamiehen.
Meni matkoja vähäsen,
85 Astu teitä pikkaraisen,
Tuloo tulinen hauta,
Täys' on kuumia kiviä,
Palavoja paateroja.
»Oi Ukko, yli Jumala,
90 Tahi Taata taivahainen!
Nossas pilvi luotehelta,
Toinen suurelta suvelta,
Kolmas kohti koilisesta:
Nepä yhtehen yhytä,
95 Lommakkohon loukahuta,
Sa-a lunta sauvan varsi,
Kiehitte keihäs varsi,
Nuille kuumille kiville,
Palavoille paateroille».
100 Nosti pilven luotehelta,
Toisen suurelta suvelta,
Kolmannen koilisesta:
Nepä yhtehen yhytti,
Lommakkohon loukahutti.

- 105 Sato lunta sauvan varsi,
Kiehitteli keihäs varsi,
Nuille kuumille kiville,
Palavoille paateroille.
»Lase eellä matkamiestä,
110 Lemmingäistä liiatenkin».
Laski eellä matkamiehen.
Meni Päivitän pihaille,
Ait' on tehty taivahaseen,
Matoloill' on vitsatsettu,
115 Käärmehiir on käännelletty,
Hännät heitty häilymähän,
Päät keikut kehisemähän.
»Mato musta maan alanen,
Toukka Tuonen karvallinen,
120 Kulkea kulon alanen,
Läpi mättähen meniä,
Puun juuren puettelii,
Haavan juuren halkasia!
Pistä pääsi mättähäseen,
125 Lases eellä matkamiestä,
Lemmingäistä liiatenkin».
Meni Päivilän pitohin,
Hyvän joukon juominkihin.
Tuotiin olutta tuoppi,
130 Kannettiin kaksi-korvasella:
Käärme sinn' on käännelelynnä.
Hän tuon sanoiksi virtti:
»Ruoka suuhun syötänehen,
Ruhka* maahan tuotanehen
135 Vasemmalla peukalolla,
Sormella nimittömällä,
Kannun alle pantaneekin».
Päivilä tuo Ilman Ukko,
Laulo lammen laattialle.
140 Lemmingäinen lieto poika,
Laulo härän laattialle;
Härkä veen siitä joi.

Rauan sanat

[Kemin tienoilta]

- Rauta, poika Vuolainen,
Vuolaisen pojan poika,
Etsäs silloin suuri ollut,
Etkä suuri, etkä varma,
5 Et kovin koriakana,
Kuinsas maitona makasit
Nuoren neitosen nississä,
Kasvavaisen kainalossa,
Siitäköös suureksi rupeisit,
10 Kasvot aivan kauhiaksi,
Koskas vestit veikkoasi
Lastusit emonsa lasta,
Sukuansi kuin pitelit?,
Tule työsi tuntemahan,
15 Pahasi parantamahan,
Ennen kuin sanon emolle,
Virkon valto vanhemmille,
Enämpi emolle työtä,
Vaiva suuri vanhemmille,
20 Kuin poika pahon teköovi,
Lapsi ankein asuui,
Sulakohon sun vihansi,
Kuin suola suli merestä,
Painukohon sun pahansi,
25 Kuin santa vaju vetehen;
Katokohon karvahansi,
Niinkuin terva tehtäissä,
Rasva räpyyteltäissä,
Ihosta imehnon raukan,
30 Karvasta kavon tekemän,

- Päiviläinen Ilman Ukko
Laulo jäneksen laattialle,
145 Lemmingäinen lieto poika,
Laulo revon laattialle.
Päiviläinen Ilman Ukko,
Laulo oravan orren päälle,
Orren päitä juoksemahan,
150 Lemmingäinen lieto poika,
Laulo neän laattialle.
Päiviläinen Ilman Ukko,
Hän tuon sanoiksi virtti:
»Lemmingäinen lieto poika!
155 Katselkommas kalpojamme,
Mittelkomma miekkojamme,
Kumman kalpa kaunihimpi,
Kumman miekka miehusampi».
Lemmingäisen on kalpa kaunihimpi,
160 Hänen miekka miehusampi,
Oljen kortta korkeampi.
»Lemmingäinen lieto poika!
Ruvetkommas tappelohon,
Pihall' on veret paremmat,
165 Kakaroill' on kaunihimmat».
* * *
Mensisin männyksi vielä,
Lautta-puiksi hakattaisiin;
Koivuksi kovalla maalla,
Suksi-puiksi hakattaisiin;
170 Mensisin meren kalaksi.

Tästä runo on vaillinainen; vaan Runoniekka jutteli että Päivilä löi Lemmingäistä niin että miekka meni palasiksi; sitten Lemmingäinen löi Päivilää ja jako hänen kolmeen osaan. Tätä katueessansa aikoi Lemmingäinen piilomaan, vaan pelkäs joka piilossa surmaa. - Tästä tappeuksesta kertoo myös runo Oluen teosta, ensimmäisessä osassa.

- Emon tuoman ruumihista,
Immin antaman ihosta,
Nouse kaste kalliosta,
Rasva rauan suomalosta,
35 Teräksestä tehko voijet,
Ripehille voitehiksi,
Mammoille valantehiksi,
Siteheksi luonnon silkki,
Herran pelti peitteheksi,
40 Marian kalvo katteheksi,
Veäp päälle lemmen lehti,
Kulta ummisto kuleta,
Kulta lummet luikahuta,
Ettei maito maahan juokse,
45 Puna peltohon putoa,
Ylitte Jumalan luonnon,
Yli aivan autuvaan.
Lempi Jesuksen lihaa,
Pala Herran palliosta,
50 Tukkeheksi tuiman reiän,
Paikaksi pahan veräjän.
Ei oo löylyn löytämistä,
Lämpösen lähenemistä,
Pakkasen palelemista,
55 Kovan ilman koskemista,
Veen viljan viertämistä,
Minun silmin nähtyäni,
Käsin päällä käytyäni,
Suin pyhin puheltuani,
60 Kourin kuomeltuani.

Tulen synty

[Timonen, Remsosen renki Akonlahdesta,
laulanut Topeliukselle 10.6.1820 Kuddnäsisä
lähellä Uttakaarlepyytä]

Mis' on tulta tuuvitelu,
Valkiata vaaputeltu?
Ylisessä taivosessa,
Alasessa maa-emässä.
5 Siell' on tulta tuuvitelu.
Vaskisessa kätkyessä
Hopiaiset hihnat helkky.
Kokko kultanen kolasi,
Kirposi tuli kipinä,
10 Poltti maan, poltti Manolan,
Poltti kuuen kirkkokunnan,
Poltti kuuen kuokan silmän,
Kahen kirvehen hamaran;
Meni reppana retusen,
15 Rikko rinnat neitoselta,
Poltti lapsen kätkyestä;
Meni Aluen järveen,
Nielipä Sini keräsen,
Huiksenteli, käyksenteli,
20 Tuossa tuskissa tulen,
Palavoissa valkioissa.
Tulipa siliä siika,
Nielipä sini keräsen,
Huiksenteli, käyksenteli
25 Tuossa tuskissa tulen,
Palavoissa valkioissa.
Siika saarien sivutte,
I,ohi luotoin lomahti.
Tulipa lohi punanen,
30 Nielipä siliän siian,
Huiksenteli, käyksenteli
Tuossa tuskissa tulen,
Palavoissa valkioissa.
Lohi luotoin lomahti,
35 Siika saarien sivutte,
Tuossa tuskissa tulen,
Palavoissa valkioissa.

* * *
Sisarekset sotkottaret,
Veljet verkkoa kutovat,
40 Yhtenä kesäissä yönä.
Saipa nuotan valmihiksi.
Veettiin kerran myötä vettä,
Ihveniä, Ahvenia,
Kaikkia veen kaloja.
45 Ei saatu sitä kaloa,
Mitä vasten nuotta tehty.
Toisen kerran vasta vettä,
Ihveniä, Ahvenia,
Kaikkia meren kaloia.
50 Ei saatu sitä kaloa,
Mitä vasten nuotta tehty.
Laski kolmannenkin kerran,
Puuttu nuotta puutoksehen;
Kivellenkö vai haolle,
55 Vaiko hauvin hartiolle,
Veen koiran koukku-luille?
Sano vanha Väinämöinen,
Tämä on hauvin hartiolla,
Veen koiran koukku-luilla,
60 Ei ole käsin koskemista,
Ilman rauta rukkaisitta.
* * *
Saipa hauvin veneeseensä,
Saipa hän hallan hauvin,
Puhkasi hallan hauvin,
65 Siin oli lohi punanen,
Puhkasi lohen punasen,
Siin' oli siliä siika,
Puhkasi siliän siian,
Siin' oli sini keräsen,
70 Puhkasi sini keräsen,
Siin' oli tuli kipunen.

Tulen synty (toisin)

[Jyrki Kettunen Vuokkiniemen Tsenasta
laulanut Topeliukselle 23.1.1822 Kuddnäsisä
lähellä Uttakaarlepyytä]

Iski tulta Ilmarinen,
Välkytteli Väinämöinen,
Elävällä ennuksella,
Kirjavalla kärmehellä.
5 Iski tulta kyntehensä,
Jälkytti jäsenihinsä,
Rahin rautasen nenässä,
Kultasen kammin päässä.
Kirposi tuli kipuna,
10 Läpi maan, läpi manalan,
Läpi reppäsen retusen,
Läpi lasten kätkyestä,
Poltti parmaat emolta
Poltti nännit neitoselta.
15 Niin emo en ämmän tiesi:
Se tunki tulen tumun,
Kekälehen kierätellen,
Kirposi tuli kipuna,
Pääll' lankes' aloen järven,
20 Niin tuli siliä siika,
Nielin tuon tuli-kipunan.
Siitä uipi siliä siika,
Niemen nientä, saaren saarta.
Joka niemi neuvon pisti,
25 Joka saari sai sanoman.
Sano siitä uituansa,

Ei ole veessä tässä,
Minun • nielon. nieliätä.
Niin tuli kumia kuuja
30 Joll' on syönty sata syltä,
Kita kuuen kosken verta.
Niin nieli siliän siian.
Niin uipi kumia kuuja,
Niemen nientä, saaren saarta.
35 Joka niemi neuvon pisti,
Joka saari sai sanoman.
Sano siitä uituansa:
Ei ole veessä tässä,
Minun nielon nieliätä.
* * *
40 Pohettiin potkittihin,
Ei saatu kaloa siitä.
Veettiin vasta vettä,
Saatiin kaloa tuosta,
Jota vasten nuotta tehty.
45 Ukko kultanen kuningas,
Pihet pilvestä puota,
Vieri veitti taivosesta,
Pää kulta, terä hopea,
Pää pisi minun käessä,
50 Terä luoja kukkarossa,
Puhota lohi punanen.

[kuuja=lohi]

Tulen sanat

[Kemin tienoilta]

Nunnus Ilman tyttäristä,

Höyhene panuttaria!

Tuuvos hyytä pohjolasta,
 Jäätä kylmästä kylästä,
 5 Sillä hyyllä hyvyttelen,
 Jäällä tuolla jähyttelen.
 Pistän hyyhyn hyppyseni,
 Jäällä jähytän käteni,
 Teen tulen tehottomaksi,
 10 Valkian varattomaksi,
 Humun huimelettomaksi,
 Panun miehuettomaksi.
 Panu parka, Tuonen poika
 Kirmusi tulisen kirmun,
 15 Säkeisin säihytteli,
 Pukemisa puhtaisa.
 Valkehisa vaatteisa.
 Nouse Neitonen norolta;
 Vuotehelta hyisen pojan,
 20 Jäisen lapsen lappiasta,
 Veä viittasi vilusta,
 Hamehensi hallan alta,
 Heitä polville potovan,
 Käteville katteheksi,
 25 Ettei poikasi palaisi,
 Katovaisi kannettunsi,
 Jonka on huntu huutehisa,
 Iholiivi iljanteesa,
 Patjan kaulus kalkkarasa.
 30 Tuli kääri kertohisi,
 Valkia ripasimisi,
 Pukevihin puhtaisihin,
 Valkeisiin vaattehisi
 Nosta hyytä, nosta jäätä,
 35 Nosta virrasta vilua,
 Paikoille palanehille,
 Vion tuiki tullehille,
 Siell' on viljalta vilua,
 Tääll' on vaivalta väriä.

Väinämöisen toimituksia

[Timonen, Remsosen renki Akonlahdesta,
 laulanut Topeliukselle 10.6.1820 Kuddnäsissa
 lähellä Uuttakaarlepyytä]

Itse vanha Väinämöinen,
 Teki tilolla venettä,
 Laati purtta laulamalla.
 Uupu kolmea sanoa,
 5 Parras puuta pannessahan,
 Perä-kaarttaliiteissä,
 Kokkien kohentimillä.
 Idäksi Tuonelta oroa,
 Manalalta vääntiötä;
 10 Sitte huuti heijahutti:
 "Tuos venettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi!"
 Tuonen tyttö se toruupi,
 Kalmarimmet kalkuttaapi:
 15 "Venet täältä tuotanehen,
 Kuin syy sanottanehen.
 Mikä sun Manalle saatto,
 Ilman tauin tappamata,
 Muun surman murentamata?"
 20 "Vesi mun Manailen saatto."
 "Tuosta tunnen Väinämöisen,
 Tuon vanhan valehtelian;
 Vesi vaatteistas valuisi,
 Hurmehin hyvät sopasi."
 25 "Jo vainen valehtelinkin."
 Huhuoli heijahutti:
 "Tuos venettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi!"
 Tuonen tyttö se toruupi,
 30 Kalman lapset kalkuttaapi:
 "Mi siun Manailen saatto,
 Ilman tauin tappamata,
 Muun surman murentamata?"
 "Tuli mun Manailen saatto."
 35 "Tuosta tunnen Väinämöisen.
 Tuon vanhan valehteltan.

40 Mehiläinen ilman lintu,
 Lennä tuonne, kunne käsken,
 Yli kuun, alati päivän,
 Otavain olkapäittä,
 Lennä Luojan kellarihin,
 45 Kamarihin kaikkivallan,
 Pistä siipesi simahan,
 Kasta kaapunsi metehen,
 Hyrähytä höyhenensi,
 Tuo simaa siivessäsi,
 50 Kanna mettä kaavussasi,
 Paikolle palanehille,
 Tulen tuiki polttamille.
 Anna Herra henkiäsi,
 Suutasi sula Jumala;
 55 Puhelen sulasta suusta,
 Herran hengestä hyvästä,
 Lämpimästä läihyttelen,
 Vaikutan valantehesta.
 Sinä ite Isä Jumala,
 60 Tekkös vielä terveheksi,
 Päivälle imanteheksi,
 Kahen puolen kaunihiksi,
 Vieriltä viattomaksi,
 Keskiä kivuttomaksi,
 65 Päältä nuurumattomaksi,
 Alta aivan terveheksi.
 Tuolla saunat lämpiävät,
 Tuvat uuet tupruavat,
 Ylisillä Jumalilla,
 70 Alasilla maan Emoilla,
 Tänne löylyt lyötäköhön,
 Veet viskaheltakohon,
 Tämän haavan hauteheksi,
 Vammoille valanteheksi,
 75 Kipeille voiteheksi,
 Vioille paranteheksi.

Tuli vaattehes valusi,
 Hurmehin hyvät sopasi."
 "Jo vainen valehtelinkin;
 40 Täytyypä tosin sanoa,
 Tein tiioilla venettä,
 Uupu kolmea sanoa,
 Parras puuta pannessani,
 Perä kääritä liitteessäni.
 45 Läksin Tuonelta oroa,
 Manalalta vääntiötä."
 Tuonen tyttö se toruupi,
 Kalmarimme! kalkuttaapi:
 "Paljon tänn' on tullehia,
 50 Vähän täältä läksihiä."
 Meni mustana merehen,
 Kärmeheä kartanohon:
 Ei sieltä sanoa saanut,
 Kivenä merehen vieri,
 55 Sarana sarajahassa,
 Saan tappo taimenia,
 Tuhon emon alovehia:
 Ei sieltä sanoa saanut.
 Sano vanha Väinämöinen:
 60 "Viikon on vironi maannut, *)
 Kauvon on kalkkini kaonnu,
 Otsas on oravi kuuset,
 Pääll' on kuuset kukka latvat,
 Jalois' on jalot petäjät".
 65 Kumo kuuset juuriltansa,
 Pengo pehmiät petäjät.
 Sai sieltä sanoja kaksi,
 Kolmannenkin liiainenkin,
 Saipa purren valmihiksi,
 70 Työntipä purren vesille,
 Sata-laijan lainehillen,
 Itse istui perähän,

Kokan kultasen nojahan,
Melan vaskisen varahan.

Kalman sanat

[Käsikirjoitus kadonnut]

Mene tuonne kunne käsken,
Uppunehen utimehen,
Vaipunehen vaipan alle,
Miehen kuollehen kotihin,
5 Kationehen karsinahan,
Siell' on luuta luitunutta,
Pää kasua kaatunutta,
Syyä miehen nälkähisen,

Ummen ja lapsen saajasen sanat

[Käsikirjoitus kadonnut]

Revi nyt ilma reppanoiksi,
Auvo taivas akkunoiksi,
Repäse emännän reisi,
Kotihisi mentyäsi,
5 Ota kiiskistä kinoa,

Kanteleen synty (toisin)

[Timonen, Remsosen renki Akonlahdesta,
laulanut Topeliukselle 10.6.1820 Kuddnäsissa
lähellä Uuttakaarleppytä]

Itse vanha Väinämöinen,
Läksi hevosen hakohou,
Kulo-harjan kuuntelohon:
5 Kuuli Neijen itkemässä,
Tuonne kengätä kepitti,
Ilman hamsi hattaratta.
"Mitä itket uusi pursi,
Venet hankanen halajat?"
"Sitä itken uusi pursi,
10 Venet hankanen halajan:
Muut parret sotia käyvät,
Minä lahon lastuillani,
Venyn vessamuksillani;
Ilkiämmät ilman linnut
15 Päälläni pesän pitävät;
Karkeimmat maan matoset,
Minun allani asuvat".
Työntipä venon vesille,
Sata-laijan lainehille,
20 Itse istui perään,
Kokan kultasen nojaan,
Melan vaskisen varaan.
Lauloa hyrelitilöövi,
Laulo laijan neitosia,
25 Tina-päitä neitosia,
Toisen laijan sulhasia,
Suka-päitil sulhasia.
Pani vanhat soutamahan,
Vanhat souvit, päät vapisit.
30 Pani nuoret soutamahan,
Nuoret souvit, aivot notkut,
Nenä joiku joutsenena,
Airon pyyryt pyynnä vingut,
Tellot tetrinä kukerti,
35 Perä kraakku kaarnehina.
Souti päivän suo-vesiä,
Toisen päivän maa-vesiä,
Kolmannen koti-vesiä.
Puuttu venet puutoksehen,
40 Kivelläkö vaan havolla,
Vaiko hauvin hartiolla,
Veen koiran koukku-luilla.
Tuo oli vanha Väinämöinen,
Veti veitsen huotrastahan,
45 Vasemmalta puoleltahan.
Veti vettä veitsellähän,
Pää kaheksi palaksi,

*) Nimitäin Antero Vipunen, josta
ma[ij]nitsee Runo Väinämöisen Veneen
teosta ensimmäisessä osasa.

Haukata halun alaisen,
10 Tuonne ma sinun manoan,
Meren Rutjan partahalle jne

Tämän runon loppu-sanat
ovat samat kuin Ähkyn Sanoilla,
jotka ovat toisesa osasa,

Matehesta nuljakkata,
Purstosta lohen punasen,
Aukase lihaiset salvat,
Lukut luiset lonkahuta.

Terä mullaksi mureni.
Mi olion vanhin sulhaloista,
50 Tuota halki pahkoinahan, so
Saajan on kädet sulimmat,
Pyytäjän on puhtahimmat,
Laski Luotolan merelle,
Lohen luita sieltä otti,
55 Lohen luita, haavin päitä,
Suuren haavin hampahia;
Laitti soiton sorsan luisen,
Kalanluisen kantelelieo.
Pani vanhat soittamahan,
60 Vanhat soitti, päät vapisit,
Pani nuoret soittamahan,
Nuoret soitti, naulat notkut,
Ei ilo ilolle tullu,
Eikä soitto soitannolle,
65 Eikä laulu laulannolle.
Ilo tuonne vietyöhön,
Kantele kannettakohon
Miehen tehnehen käsille,
Sormille sovittelian.
70 Soitteleepi Väinämöinen
Käsin pienin, hoikin sormin,
Peukalo ylös keveni:
Itkit nuoret, itkit vanhat,
Itensäki Väinämöisen,
75 Veet vyöryit silmistähän,
Kaseammat karpaloita,
Pyyliämmät pyyn munia,
Häriämmät harjan päitä,
Reheille rinnoillehen,
80 Rinnoiltahan polvilleben.
Ei sitä metässä ollut,
Jalan neljän juoksevata,
Kahen siiven siuhkavata,
Jok' ei tullut kuulemahan,
85 Tehessä Isän iloa;
Itekin metän emäntä,
Lepän lengolle levitti;
Ei sitä veessä ollut,
Evän kuen kulkevata,
90 Jok' ei tullut kuulemahan;
Itsekin veen emäntä,
Vetihin vesi-kivellen,
Tukkiahän tnnheloovi,
Hansiahän harjeloovi.

Rukous, jolla Tapio (metän haltia) kutsuttiin

[Frans Mikael Toppeliuksen otteita Lencqvistin
käsikirjoituksista, runon ilmoitetaan olevan Vienan
läänistä]

Metsän eukko, kaunis karva,
Tuo itse metsän Tapio,
Pinneys Tapion poika,
Älä piä, älä pinnei!
5 Sinun on Ristus ristinnynnä,
Kaikkivalta kastanunna

Keskelle metsän kehoa:
Tule kuin tuli punainen,
Viery kuin vesi kesäinen,
10 Keskelle kulta renkaiseni,
Avoimeen apajaiseeni.